

TYDENNÍ HLASATEL

— ČASOPIS —

věnovaný zájmem Česko-Amerického pracujícího lidu.

vydává Česká Typografická Unie

PŘEDPLATNÉ:

Na celý rok.....\$2.00
Na půl roku..... 1.00
Jednotlivá čísla.....5 centů.

Veškeré dopisy a zásilky buďtež adresovány:

Týdenní Hlasatel,
611 Centre Ave. Chicago, Ill.

Světová výstava.

Chicago, 5. března '98.

Předseda světového kongresu Bonney rozeslal pozvání na obecní kongresu vychovatelů. Následující oddíly byly zařízeny: Vyšší ústavy, university, kolejní spolky, veřejné školní úřady a jich správy, dětské školství, řemeslné a umělecké vychování, obchodní školy, vyučování pro hluché, vyučování pro slepé, žáci veřejných škol (vyšší), fyzické vzdělání, vyučování orby, spisovatelé a skladatelé. Serie zvláštních kongresů pro vychovatelství počínají dnem 19. července a trvají až do 25. července. Tento poslední den započne všeobecný kongres vychovatelů za předsednictví spolkového komisaře Williama F. Harrise, který potrvá až do 28. července. Do výboru patří: Will. R. Harper, L.L.D., předseda chicagské university, H. Wade Rogers, L. L. D., předseda severozápadní university, Jam. B. Auger, L. L. D., předseda michiganské university, Chas. A. Schaeffer, L.L.D., předseda iowské university, J. M. Coulter, L. L. D., předseda indianské státní university, Th. Burill, L. L. D., zástupný rektor university illinoiské, J. P. John, L. L. D., předseda university De Pauwské, V. E. Walsh, L.L.D., předseda university notredámské, J.G.K. Mc Clure, D.D., předseda university v Lake Forest, Ed. Dwight Eaton, D. D., předseda beloitské koleje, Franklin W. Fisk, D.D., předseda chicagského theol. semináře. K těmto jmenovaným patří též komitét dóm.

V Midway Plaisance jest kromě "Kolumbovy kavárny" též zařízena ohrada "Captif Balon Co." Podnik ten mají skoro výhradě Němci v rukou. Předsedou jest Otto Hottinger, pokladníkem Matson a řediteli Martin E. Fiedler, dr. Dietrich kromě milwauckých kapitalistů Rudolfa Salamona a Augusta Rotha. Budova v ohradě jest již hotova, stroje k vyrábění vodíku, jímž bude balony naplňovány, jsou rovněž připraveny a z japonského hedbávi zhotovený balon očekává pouze 1. květen, aby vzletl do říše vzduchové. Balon jest 90 stop vysoký, 60 široký. Bude vystoupat do výše 1500 stop jsa připevněn silným lanem ku zemi. Do lodky vejde se 15 až 20 osob. Kdo bude chtítli vystoupiti balonem, musí platiti \$2, diváci pak 25 c. Z balonu, který rychle vstoupne a pomalu opět pomocí elektrického motoru k zemi přitážen bude, jest krásná vyhlídka na výstavu, město a okolí. Řízení balonu svěřeno vzduchoplavci Vorsaatovi, který na výstavě v Paříži řídil balon "La Chamber". Na pařížské výstavě vyneslo balonové oddělení 600 procent výtěžku a bylo vedle eifelovky nejlépe se vypláče-

jší špekulaof. Výstava pronajala společností místo 205x325 stop. Akciový kapitál jest \$50.000.

Na výstavišti pracuje se horlivě vzdor mrazu a sněhu. Země jest tvrdá jako kof, ale proto přece vynalezavost lidská našla dvojí způsob, kterým činí zemi měkkou a lopatám přístupnou, aby mohla býti přeházena. Do děr navrtávají do země pouští se hadicemi horká pára, jež činí zemi měkkou. Na to vrazí se do země dlouhé špičaté háky spojené s těžkým řetězem, na to pak parou tážený řetěz táhne háky a tak se země roztrhá. Na jiných místech do země nadělají se díry, v nichž rozdělá se oheň. Ale kouř překáží práci, pročez první způsob jest lepší. Tento spěch jest vysvětlitelný tím, že na výstavě jest třeba velmi mnoho práce, aby byla v čas otevřena a aspoň z částečně dohotovena

Výstava ostrova Ceylonu slibuje býti znamenitou a zajímavou dle slibů J. J. Grinlintonu, komisaře výstavního pro Ceylon. Výstavní výrobky, předměty a památnosti z Ceylonu jsou již na cestě z Vancouver i s materiálem a s 56 Ceyloňany, kteří pobudou zde přes výstavu. Domorodci ti jsou prý pěkní hoši a budou zajímati svým krojem, řečí a postavou všecky návštěvníky. Kromě 22 druhů ceyloňského dříví vyřezávaného a ozdobeného na způsob, jako jsou ozdoby chrámové v Ceyloně, bude zde i velmi cenná sbírka pokladů a vzácností domorodců.

Roznáší se zpráva, že Rusko upustí od stavby zvláštní budovy, ježto prý v Petrohradu a jiných ruských městech jsouc cholera zabránil Rusům dostaviti se čteně na výstavu. Oznámené a zasláné předměty budou vystaveny v různých odděleních. Komisař ruský hrabě Glukovský přibude v nejbližších dnech sem z Petrohradu a pak se buď potvrdí aneb popře, co je na tom pravdy, že Rusko nebude míti žádnou budovu zvláštní. Kdyby zpráva ta se potvrdila, neměl by nikdo větší radost než Němci, kteří myslí, že Rusové a Francouzové i zde budou kouřiti pikle proti Německu.

Zprávy o hrozcím vypuknutí stávků na drahách způsobilo hnutí a rozruch mezi všemi, kdož mají zájem na výstavě. Ve všech úřadovnách výstavy nemluví se o ničem jiném než o stávce výhybkářů, která může nabýti ohromných rozměrů a zarazit dopravu na několika drahách. I největší optimisté jsou zaraženi a uznávají, že otevření výstavy může býti snadno zpozděno. Vystavovatelé nezasílají zboží a předměty výstavní, očekávajíce, jak stávka dopadne.

N. H. Holcomb, vrchní ředitel dopravy, domnívá se, že vypuknou stávky na několika železnicích, ale doufá, že tím doprava výstavních předmětů nebude zdržena. Takto však je na něm pozorovat, že sám nevěří tomu, čím těžší jiné. Tázán jsa na mínění, co soudí o stávce na výstavišti v Jackson parku, pravil opět, že není nebezpečna, ježto stávkuje pouze několik lidí; ostatní prý jsou spokojeni s platem, který jest slušný.

Architekt Bressler z Vídně přibude příštím měsícem do Chicaga, aby na výstavišti vystavil průmyslovou budovu pro rakouské oddělení. Rakousko věnuje velkou péči tomu, aby budova vynikala velikostí a ozdobností, an obě sousední budovy, Německa a Itálie, honosí se velkou nádherou. Ale i zde nesamostatnost Rakouska, která se jeví tak jasně v zahraniční politice jeho,

jest viděti, neboť p. Bressler místo aby hleděl, by rakouské oddělení krásou a nádherou sousedy své předstihlo, měl poradu v Praze minulý podzim s architektem německé komise o tom, jak by se doocíliti dalo, aby rakouská budova shodovala se co do dekorace s německou. Tedy i zde na výstavišti snaží se Rakousko napodobovati Německo a brátí na se nářer pangermanismu. Rakousku bylo přiřčeno malé místo a proto může i za nevelkou sumu peněz povoleno postaviti pěknou budovu, ovšem ne velkou. Nejkrásnějším z budovy bude vchod, tvořící portál 19 metrů vysoký s oblouky nesenými Atlantem. Nad oblouky vchodovými v bohatě ozdobeném v poli skvíti se bude rakouský orel nesený geny. Znak bude pěkně zdoben vlajkami. Na nejvyšším bodu budovy zdvihati se bude kopule, na jejímž vrcholu bude císařský orel, kolem něhož stojí na pazouky troubící bohyně vítězství. Po obou stranách tohoto portálu jest rakouské museum, oddělené pouze sloupovím. Mezi oddělení rakouským, německým a italským jsou cesty.

Kromě špinavých Eskymáků máme teď na výstavišti obyvatele i jiného plemene; jsou to Ceyloňané čili Čingalesové, jichž přibýlo zvláštním vozem 53 na výstaviště, kdež mají si vystaviti ceyloňskou vesnici. Byla to zvláštní podívaná na cizí oblíčeje jižního typu vězíci v turbanech pestrobarevných a vyhlížející se směchem z oken a smějící se polozmrzlým mužům na platformě. Čingalesové podobají se mulatům s temnějším odstínem pleti. Mají dlouhé, jemné vlasy, barvy černé. Taby oblíčejí jejich jsou pěkné, výrazné. Oči jsou veliké a jiskrné. Postavou nejsou průměrně tak velcí jako Američtí. Všichni mluví anglicky, někteří se správným přízvukem. Všichni vyjadřovali podiv svůj nad velikostí země. Tamilové, z hor Ceylonu pocházející, nosí turbany. Kroj jejich sestává z širokých šatů od pasu až ku kolenům a z kabátu na způsob tuniky. Mezi nimi jsou též tři ženy a nemluvně. Dítě ovinuto je šálem od krku až do noh.

Ženy Tamilů nosí evropský šat a jsou pěkné a velmi souměrně rostlé.

Jedním z nejzajímavějších a nejzvláštnějších pavilonů, jež zařídí americké státy, bude kucký. Kolonel M. H. Crump, který má na starosti zařizení pavilonu státu Kentucky, přibyl již před několika dny do Chicaga. Práce pro pavilon tento se sice opozdily, ale ježto zákonodárna povolila \$100,000, jest naděje, že se s pracemi přispějí, Kolonel Crump dá postaviti čelní část pavilonu z hlazeného uhlí. Dojem tohoto černě lesklého pavilonu bude zvýšován tím, že vedle postavená budova státu New York bude stavěna z bílého mramoru. Minerální výstava tohoto státu bude velmi bohatá, jako právě stát Kentucky bohatý jest na různé nerosty. Bude obsahovati uhlí, kameny, mramor, železo, měď, zlato a stříbro.

Výstava ruských žen bude prý vysoce zajímavou, jak ujišťuje komisař ruský Rakonza Sousčevský. Předměty byly již sebrány a byly ukazovány v Mo kvě, kdež těšily se neobyčejné pozornosti. Carevna jest protektorkou výstavy této a moskevský oddíl je pod řízením velkovévody Sergeje, který jest bratrem cara. Předměty vystavené budou z mnoha oborů průmyslových a budou vystaveny proto, aby tomuto ruskému průmyslu byla otevřena cesta do Ameriky. Výstava bude též obsahovati oddělení nemocniční a lékařské, ukazující postup ruských žen v prakti-

ckém lékařství. Komisařky ruské pak spojily se, aby sepsaly bñihu jednající o tom, jak ženy ruské přičinily se, aby jim bylo dovoleno navštěvovati vyšší školy.

Novináři američtí chtějí v květnu míti v Chicagu sjezd. Očekává se, že by přijelo sem 400 zástupců ze všech států a území Soustátí.

Ředitel dívčí školy na Smíchově u Prahy a slovatný spisovatel, p. J. Kořenský, navštíví světovou výstavu v Chicagu. Občanská záložna na Smíchově ve své poslední valné hromadě povolila p. Kořenskému subvenci k cestě této v obnosu 100 zl. P. Kořenský dle dřívějších zpráv hodlá zdržeti se zde nějaký čas, který věnoval důkladnému seznání této země, načež by podnikl cestu kolem druhé polokoule, takže by vykonal cestu kolem světa.

Oddělení svobodných umění uzavřelo vyjednávání o to, aby vystaveny byly starobylé a moderní nástroje hudební. Výstava bude řízena p. M. Steinertem z New Haven Conn., který má dosud nejdůležitější sbírku hudebních nástrojů, které budou vystaveny. Ku sbírce této budou dodány i nástroje zasláné z Německa, Francie, Itálie a Anglie. Ve sbírce Steinertově jest asi 160 nástrojů klávesových, pak starokopisů hudebních not, a asi sto textů užívaných mnichy starých časů. Část této sbírky byla na vídeňské výstavě, kdež těšila se všeobecné pozornosti znalců hudby. Steinert přinesl si z Vídně 500 otlisků fotografických vystavených předmětů. I tyto budou vystaveny. Steinert chce přijeti na výstavu, se svou sbírkou, žádá ale 2.500 čtv. stop půdy. Peabody shledal, že nemožno jest již tolik půdy poskytnouti, ač doznal, že výstava Steinertova tolik místa zasluhuje. Konečně bylo usneseno nabídnouti p. Steinertovi 1.200 stop na nejlepší místo, což bylo i Steinertovi vhod.

Němci započali již stavbou vinného sklepa, v němž bude se čepovati pravé dovážené víno rýnské. Stavba této budovy, v níž bude vinný sklep, obnášeti bude 135 stop šířky, 180 stop délky a 12 stop výšky. Stavbu provádí berlínský architekt Haus Griesebach. Pavilon bude vystaven z železa. U vchodu bude pomník Germanie a reprodukce známého hradu Ehrenfelsu, který vznášel se nad Rýnem. Rozličné vinorodé krajiny i jich městy budou malovány na velkých obrazech.

Také ze Syrie přibude značná část tamějšího lidu, aby představila na výstavě zdejší život v Syrii. Syřané poplují s parníkem v počtu 400 osob za Syrii do Beyroutu. Budou to z většiny jezdcí arabští, tančnice, kupci a diváci. Sto jezdců převede na výstavišti manevr "fantasie pouště" zvaný. S touto výpravou syrskou přibude 90 plnokrevných arabských ořů a 12 vebloudů.

Císařská pěší a jíздеcká kapela německá, každá mající 100 mužů, z nichž každý muž má nejméně 6 stop výšky, učinila smlouvu na 6 měsíců, že bude hráti na výstavě v německé osadě. Obě kapely vyplují dne 12 dubna z Německa do New Yorku a vrátí se do Evropy po ukončení výstavy.

Jest mnoho nebo příliš málo lidí na světě?

Od neuvědomělého lidu slyšíme často, když nedostatek a nouze ho pronásledují, že prý je to následek velikého zalidnění. Otázka předid-